

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

भाग चार-अ

वर्ष ६, अंक ५]

गुरुवार ते बुधवार, एप्रिल ३०-मे ६, २०२०/वैशाख १०-१६, शके १९४२

[पृष्ठे १३

[किंमत : रुपये ९.००]

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमान्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय,
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २१ एप्रिल, २०२०

अधिसूचना

भारताचे संविधान

क्रमांक : परीक्षा-४५१८/प्र.क्र.५/उद्योग-३.—भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ च्या परंतुकान्वये प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तीचा वापर करून आणि याबाबतीत करण्यात आलेले व राज्यामध्ये अंमलात असलेले सर्व विद्यमान नियम व आदेश यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल महाराष्ट्र शासनाच्या उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाच्या नियंत्रणाखालील उद्योग संचालनालयातील उद्योग निरीक्षक गट-क पदाकरिता ध्यावयाच्या सेवा प्रवेशोत्तर प्रशिक्षण परीक्षाकरिता खालील नियमावली करीत आहेत :—

१. संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.—

(अ) या नियमावलीस उद्योग संचालनालयाचे उद्योग निरीक्षक, गट-क पदाकरिता सेवाप्रवेशोत्तर प्रशिक्षण परीक्षा नियम, २०२० असे संबोधण्यात यावे.

(ब) ही नियमावली **राजपत्रात** प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येईल.

२. व्याख्या.—या नियमावलीत, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,—

- (अ) “परिशिष्ट” याचा अर्थ, या नियमावलीचे परिशिष्ट ;
- (ब) “प्रारंभ दिनांक” याचा अर्थ, हे नियम अंमलात येतील तो दिनांक ;
- (क) “संचालनालय” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासनाचे उद्योग संचालनालय आणि त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व कार्यालये ;
- (ड) “परीक्षा” याचा अर्थ, परिशिष्ट “अ” मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या अभ्यासक्रमानुसार उद्योग निरीक्षक पदाकरिता संचालनालयामार्फत घेण्यात येणारी सेवाप्रवेशोत्तर प्रशिक्षण परीक्षा ;

(इ) “उद्योग निरीक्षक” याचा अर्थ, संचालनालयाच्या आस्थापनेवर उद्योग निरीक्षक गट-क पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेली व्यक्ती किंवा टिप्पणी सहाय्यक किंवा वरिष्ठ लिपिक (सांख्यिकी) या पदावरून पदोन्नत झालेली व्यक्ती ;

३. कालावधी आणि परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी संधीची संख्या.—(१) या नियमावलीच्या तरतुदींच्या अधीन राहून, प्रत्येक उद्योग निरीक्षक यांनी,—

(अ) प्रारंभ दिनांकानंतर नियुक्त झाले असल्यास त्यांच्या नियुक्तीच्या दिनांकापासून चार वर्षांच्या आत आणि तीन संधीमध्ये परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे.

(ब) प्रारंभ दिनांकापूर्वी नियुक्त झाले असल्यास प्रारंभ दिनांकापासून चार वर्षांच्या आत आणि तीन संधीमध्ये परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे, जर तो परीक्षा पूर्वीच उत्तीर्ण झाला नसेल किंवा विद्यमान नियमांतर्गत परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट मिळाली नसेल.

(क) जर कोणत्याही कारणास्तव कोणत्याही विशिष्ट वर्षी परीक्षा घेण्यात आली नसेल तर, या उप नियम (अ) मध्ये उल्लेखिलेल्या वर्षांच्या एकूण मुदतीची गणना करताना उक्त वर्ष वगळण्यात येईल.

(२) जर कोणत्याही कारणास्तव कोणत्याही विशिष्ट वर्षी परीक्षा घेण्यात आली नसेल तर, या उप नियम (१) मध्ये उल्लेखिलेल्या वर्षांच्या एकूण मुदतीची गणना करताना उक्त वर्ष वगळण्यात येईल.

४. परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास होणारे परिणाम :—

उद्योग निरीक्षक नियम ३ मध्ये विहित केलेल्या कालावधीमध्ये व संधीमध्ये परीक्षा उत्तीर्ण झाला नाही तर,—

(अ) तो परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत किंवा परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून नियम ६ अन्वये त्यास सूट मिळेपर्यंत,—

(१) त्याला उद्योग निरीक्षकाच्या पदावर कायम करण्यात येणार नाही ; आणि

(२) पुढील वेतनवाढ त्याला देण्यात येणार नाही ;

(ब) त्याला आपली उद्योग निरीक्षक संवर्गातील ज्येष्ठता गमावून ते त्या सर्व उद्योग निरीक्षकांखाली जे ही परीक्षा त्याच्या अगोदर उत्तीर्ण झाले असतील आणि असे उद्योग निरीक्षक, जे ज्येष्ठता सूचीमध्ये त्याच्या खाली होते आणि त्यांनी विहित कालावधीमध्ये व संधीमध्ये नियम ३ मध्ये उल्लेखिलेली परीक्षा उत्तीर्ण झालेले आहेत त्या सर्वांच्या खाली त्यांची ज्येष्ठता ठेवली जाईल :

परंतु असे की, नियम (अ) च्या पोट-नियम (२) अन्वये अशा तऱ्हेने रोखून ठेवलेल्या वेतनवाढी, तो ज्या दिनांकास परीक्षा उत्तीर्ण होईल त्या दिनांकापासून किंवा त्याला परीक्षा उत्तीर्ण होण्यामधून नियम ६ अन्वये सूट मिळाल्याच्या दिनांकापासून देय होतील आणि पुढील सर्व वेतनवाढी, जणू काही वेतनवाढ रोखण्यात आलेली नव्हती, असे समजून देय ठरतील परंतु या वेतनवाढीची थकबाकी मिळण्यास तो पात्र असणार नाही.

५. परीक्षेला बसण्यासाठी संधी :—

नियम ४ मधील तरतुदींस अधीन राहून उद्योग निरीक्षक यास परीक्षेस बसण्यासाठी कितीही वेळा संधी मिळू शकेल.

६. सूट :—उद्योग निरीक्षक यास परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट देण्यात येईल जर—

(अ) तो प्रारंभ दिनांकापूर्वी उद्योग निरीक्षक, गट-क पदावर स्थायी झाला असेल, किंवा

(ब) प्रारंभ दिनांकास किंवा त्यानंतर कोणत्याही दिनांकास त्यांनी वयाची पन्नास वर्षे पूर्ण केली असतील.

७. प्रशिक्षण वर्ग :—

(१) संचालनालयाने मुख्यालय स्तरावर तसेच विभागीय स्तरावर परीक्षा घेण्याच्या दिनांकाच्या कमीत कमी एक महिना अगोदर परीक्षेला बसू इच्छिणाऱ्या उमेदवारांकरिता प्रशिक्षण वर्ग आयोजित करावेत किंवा उमेदवारांना परीक्षेच्या तयारीसाठी आवश्यक असलेली साधनसामग्री जसे टिपण्या, शासकीय धोरणे, नियम, अधिसूचना, शासन निर्णय, लघुपुस्तिका इत्यादींच्या प्रती इत्यादी उपलब्ध करून द्यावी.

(२) ज्या उमेदवारास परीक्षेसाठी बसावयाचे असेल किंवा प्रशिक्षण घ्यावयाचे असेल, याकरिता परिशिष्ट-ब मध्ये दिल्याप्रमाणे अर्ज करू शकेल.

८. अभ्यासक्रम :—

या परीक्षेला तीन लेखी प्रश्नपत्रिका असतील. प्रत्येक प्रश्नपत्रिका शंभर गुणांची व तीन तासांची असेल. प्रश्नपत्रिका एक ही पुस्तकांच्या मदतीने सोडवण्यात येईल व प्रश्नपत्रिका दोन व तीन ही पुस्तकांशिवाय सोडवण्यात येतील. ही परीक्षा मराठी भाषेतून होईल. परीक्षेच्या अभ्यासक्रमात परिशिष्ट-अ मध्ये उल्लेख केलेल्या विषयांचा किंवा शासन वेळोवेळी आदेशाद्वारे निर्देश देईल अशा इतर विषयांचा अंतर्भाव राहील.

९. परीक्षा घेण्याची वेळ व स्थळ :—

(१) संचालनालयाने वर्षातून एकदा मार्च किंवा एप्रिल महिन्यामध्ये ही परीक्षा घ्यावी; काही विशेष कारणास्तव एखाद्या विशिष्ट वर्षी ही परीक्षा घेणे शक्य होणार नाही असे विकास आयुक्त (उद्योग) यांचे मत असल्याशिवाय,

परंतु असे की, विशेष कारणास्तव ही परीक्षा एखाद्या वर्षी दोनदा घेण्यासाठी विकास आयुक्त (उद्योग) निर्णय घेऊ शकतात.

(२) विकास आयुक्त (उद्योग) यांच्या आदेशानुसार ही परीक्षा मुंबईमध्ये किंवा अन्य ठिकाणी घेण्यात यावी.

(३) ही परीक्षा परीक्षेच्या सर्व केंद्रांमध्ये एकाच दिवशी घेण्यात यावी.

(४) प्रत्येक परीक्षेसाठी सर्व केंद्रांतील प्रश्नपत्रिका एकसारख्या राहतील. प्रश्नपत्रिका विकास आयुक्त (उद्योग) तयार करतील किंवा त्यांनी निर्देशित केलेली व्यक्ती तयार करील.

१०. परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचे मानक :—

(अ) परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी प्रत्येक विषयामध्ये पंचेचाळीस टक्के व सर्व मिळून पन्नास टक्के गुण मिळणे आवश्यक आहे.

(ब) जर संबंधित उमेदवारास परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी अनुग्रह गुण आवश्यक असतील तर ते एकूण पाच गुण देण्यात यावेत.

११. विशेष गुणवत्ता :—

जो उद्योग निरीक्षक पहिल्या प्रयत्नामध्ये परीक्षा उत्तीर्ण होईल आणि कोणत्याही प्रश्नपत्रिकेमध्ये सत्तर टक्के किंवा त्याहून अधिक गुण मिळवील, त्याच्या त्या प्रश्नपत्रिकेमधील विशेष गुणवत्तेची नोंद त्याच्या गोपनीय अहवालामध्ये करण्यात येईल.

१२. कोणत्याही प्रश्नपत्रिकेस बसण्यापासून सूट :—

जर एखादा उमेदवार परीक्षेमध्ये अनुत्तीर्ण झाला पण एखाद्या विषयामध्ये पन्नास टक्के किंवा त्यापेक्षा अधिक गुण मिळाले असतील तर त्याला त्या प्रश्नपत्रिकेस पुन्हा बसण्यापासून सूट देण्यात येईल :

परंतु, नंतरच्या प्रयत्नात परीक्षेला बसताना, लेखी अर्ज करून त्या उमेदवाराने सूट मिळण्याची मागणी करणे आवश्यक आहे. सूट मिळण्यासाठी असा अर्ज न केल्यास उमेदवाराला सूट घेण्याची इच्छा नाही असे गृहित धरण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

डॉ. ना. कों. भोसले,

शासनाचे उप सचिव

परिशिष्ट “अ”

उद्योग निरीक्षक या पदाकरिता घेण्यात येणाऱ्या सेवाप्रवेशोत्तर प्रशिक्षण परीक्षेसाठीचा अभ्यासक्रम

प्रश्न पत्रिका	उप विभाग	विषय	गुण	प्रश्न पत्रिकेचा कालावधी	परीक्षा ही पुस्तकांचा वापर करून की, पुस्तकांच्या वापराशिवाय असेल किंवा कसे.
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
एक. सेवा नियम व वित्तीय नियम	सेवा नियम	(१) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१- प्रकरणे एक, दोन, तीन वचार आणि या प्रकरणाशी संबंधित परिशिष्टे. (अ) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१-प्रकरणे एक, दोन, तीन व पाच आणि या प्रकरणाशी संबंधित परिशिष्टे. (ब) महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण अवधी, स्वीयेत्तर सेवा व निलंबन, बडतर्फी आणि पदच्युतीकालीन प्रदान) नियम, १९८१ (क) महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, १९८१- प्रकरणे एक, दोन, तीन, चार, पाच व सहा आणि या प्रकरणाशी संबंधित परिशिष्टे. (ड) मुंबई नागरी सेवा नियम (वित्तीय प्रकाशन क्रमांक पाच) खंड क्र. एक- प्रकरण बारा (भाग तीन, चार, पाच आणि आठ फक्त) आणि खंड दोन मध्ये समाविष्ट केलेली या प्रकरणाशी संबंधित परिशिष्टे (इ) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ (फ) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ (ग) महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५ (घ) महाराष्ट्र शासकीय कर्तव्ये पार पाडताना होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५ (महा. भाग एकवीस २००६)	१००	३ तास	पुस्तकांचा वापर करून
	वित्तीय नियम	(२) महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च नियम, १९६५ (अ) मुंबई वित्तीय नियम, १९५९-(वित्तीय प्रकाशन क्रमांक एक) पहिली आवृत्ती, प्रकरण १, २, ४, ५, ६ मात्र विभाग दोन मधील भाग दोन सोडून १०, ११, १२ (सात सोडून) (ब) भारत सरकारची लेखा परीक्षा व लेखे (क) महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च नियम, १९६५-(वित्तीय प्रकाशन क्र. नऊ) संपूर्ण पुस्तक मात्र विभाग बारा, विभाग पंचवीसच्या बाबी (दोन), (पाच) आणि (सात) ते (तेरा) वगळून भागदोनच्या विभाग सव्वीसच्या बाबी (दोन) आणि			

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
		(तीन) विभाग अड्डावीस, एकोणतीस, तीस, बत्तीस आणि तेहतीस			
		(ख) मुंबई अर्थसंकल्प नियमपुस्तिका- वित्तीय प्रकाशन क्र. दहा प्रकरण एक, दोन, तीन, सहा, आठ, नऊ आणि अकरा फक्त			
		(ग) मुंबई सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधी नियम			
दोन.		(१) उद्योग (विकास व नियमन) अधिनियम, १९५१ (१९५१ भाग ६५)	१००	३ तास	पुस्तकांच्या वापराशिवाय
संचालनालयाच्या कार्याशी संबंधित राज्य आणि सर्वसाधारण लेखे व नियम, शासन निर्णय, आदेश इत्यादी-		(अ) औद्योगिक उपक्रमांची नोंदणी व त्यांना लायसन्स देणे याबाबत नियम, १९५२			
		(ब) औद्योगिक उपक्रम (माहिती व आकडेवारी गोळा करणे) नियम, १९५९ (विशेषतः अखिल भारतीय सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रमांच्या प्रगणनेची माहिती)			
		(२) सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रम अधिनियम, २००६ (२००६ भाग २७), औद्योगिक सुकरता परिषद			
		(३) उद्योग आधार नोंदणी सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रमां-करिता			
		(४) राज्याचे औद्योगिक धोरण/माहिती तंत्रज्ञान धोरण, विशेष आर्थिक क्षेत्र व इतर संलग्न धोरणे			
		(५) महाराष्ट्र इलेक्ट्रॉनिक्स धोरण			
		(६) मध्यवर्ती भांडार खरेदी संघटना - संरचना, उद्दीष्टे, कार्ये आणि सूक्ष्म व लघु उद्योग, पणन सहाय्य तरतुदी व यंत्रसामुग्री, शासकीय विभागांनी करावयाच्या खरेदीसाठीचे धोरण.			
		(७) आयात व निर्यातसंबंधीत धोरण			
		(८) वंगण तेल व वंगण (प्रक्रिया, पुरवठा व वितरण नियमन) आदेश, १९८७ व सुधारणा			
		(९) महाराष्ट्र कुळ वहिवाट व शेत जमीन अधिनियम, १९४८ (१९४८ भाग ६७) व सुधारणा			
		(१०) उद्योग सेतू, मैत्री (महाराष्ट्र औद्योगिक, व्यापार व गुंतवणूक सुविधा कक्ष)			
		(११) व्यवसाय सुलभता (ईझ ऑफ डुईंग बिझनेस)			
तीन.		(१) जिल्हा उद्योग केंद्राची संकल्पना, जिल्हा उद्योग केंद्राचे महाव्यवस्थापक आणि इतर कार्यकारी व्यवस्थापक यांचे जिल्ह्यातील औद्योगिक विकास कार्यातील स्थान	१००	३ तास	पुस्तकांच्या वापराशिवाय
संचालनालयाची नियामक व प्रचलनात्मक कार्ये		(२) औद्योगिक धोरण - प्रचलित			
		(३) महाराष्ट्र शासनाची निर्यात प्रचलनात्मक कार्ये, राज्य मंडळाची व त्याखालील पॅनलची निर्यात प्रचलनात्मक कामे			

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
		(अ) निर्यात प्रचालन केंद्राची कार्ये.			
		(ब) भारत सरकारने स्थापन केलेल्या विविध निर्यात प्रचालन संघटना आणि त्यांची कार्ये.			
		(४) केंद्र व राज्याची औद्योगिक समूह विकास योजना			
		(५) लहान वमोठ्या आजारी उद्योगांच्या पुनर्वसनाशी संबंधित शासन निर्णय आणि औद्योगिक व वित्तीय फेररचना मंडळ			
		(६) उद्योग संचालनालयाची रोजगार व स्वयंरोजगार प्रचालन कार्यक्रम, योजना मधील भूमिका.			
		(अ) स्थानिक लोकांना रोजगारात प्राधान्य देण्याकरिताचे धोरण व अंमलबजावणी कार्यपद्धती.			
		(७) केंद्र व राज्यपातळीवरील महामंडळांची भूमिका : महाराष्ट्र औद्योगिक विकासमहामंडळ (MIDC), महाराष्ट्र लघु उद्योग विकास महामंडळ (MSSIDC) आणि महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ (MPCB), खादी ग्रामोद्योग मंडळ (KVIB), खादी ग्रामोद्योग आयोग (KVIC) इत्यादी.			
		(८) राष्ट्रीयकृत बँका व अनुसूचित बँकांमार्फत लघु उद्योगांना वित्त सहाय्य, जिल्हा अग्रणी बँक व त्यांची कार्ये आणि राज्यस्तरीय बँकर्स समिती			
		(९) भारतीय लघु उद्योग विकास बँक (SIDDBI), राष्ट्रीय कृषि व ग्रामीण विकास बँक (NABARD) यांची लघु उद्योगांशी संबंधित कार्ये व योजना			
		(१०) सहकारी औद्योगिक वसाहती—कार्ये, वित्तीय सहाय्य आणि व्यवस्थापनावरील नियंत्रण			
		(११) उद्योगांचे विकेंद्रीकरण करण्यासाठी सामूहिक प्रोत्साहन योजना			

परिशिष्ट “ब”

[पहा नियम ७(ब)]

उद्योग निरीक्षक या पदाकरिता सेवाप्रवेशोत्तर प्रशिक्षण परीक्षा व प्रशिक्षण वर्ग
प्रवेशासाठी करावयाच्या अर्जाचा नमुना

१. अर्जदाराचे संपूर्ण नाव :
२. विभाग :
३. उद्योग निरीक्षक म्हणून नियुक्ती :
झाल्याचा दिनांक
४. अर्जदार कोणत्या वर्षी परीक्षेस :
बसू इच्छितात
५. नियम १२ अन्वये अर्जदारास
कोणत्याही प्रश्नपत्रिकेमध्ये सूट
मिळाली असल्यास, खालील
माहिती द्यावी
(अ) परीक्षेला बसल्याचे वर्ष :
(ब) आसन क्रमांक :
(क) कोणत्या प्रश्नपत्रिकेत सूट :
मिळाली आहे
(ड) मिळालेल्या गुणांची टक्केवारी:

दिनांक

अर्जदाराची सही

(उमेदवाराच्या विभागीय कार्यालयाच्या उपयोगाकरिता)

उपरोक्त प्रमाणे श्री. .... यांनी दिलेली माहिती तपासली आणि ती बरोबर
असल्याचे आढळले.

दिनांक

उद्योग सह संचालक
..... विभाग

डॉ. ना. कों. भोसले,
शासनाचे उप सचिव

INDUSTRIES, ENERGY AND LABOUR DEPARTMENT

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400 001, dated 21st April 2020.

NOTIFICATION**CONSTITUTION OF INDIA.**

No. EXAM-4518/CR-3/Ind-3.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all existing rules and orders issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following Post Recruitment Training Examination rules for the posts of Industries Inspector, Group 'C' in the Directorate of Industries under the Industries, Energy and Labour Department of the Government of Maharashtra, namely:—

1. *Short title and commencement.*—(1) These rules may be called the Post Recruitment Training Examination for Industries Inspector, Group 'C' in the Directorate of Industries Rules, 2020.

(2) These rules shall come into force on the date of its publication in the *Official Gazette*.

2. *Definitions.*—In these rules, unless the context requires otherwise,—

(a) "Appendix" means the Appendix to these rules ;

(b) "date of commencement" means the date on which these rules come into force;

(c) "Directorate" means the Directorate of Industries, Government of Maharashtra and includes all the offices under its administrative control;

(d) "Examination" means the Post Recruitment Training Examination held by the Directorate for Industries Inspector according to the syllabus prescribed in the Appendix "A";

(e) "Industries Inspector" means a person appointed in the Directorate on the post of Industries Inspector, Group 'C', either by nomination or by promotion from the post of Noting Assistant or Senior Clerk (Statistics).

3. *Period and number of chances for passing Examination.*—(1) Subject to the provisions of these rules, every Industries Inspector,—

(a) appointed after the date of commencement shall be required to pass the Examination within a period of four years from the date of his appointment and within three chances;

(b) appointed before the date of commencement shall be required to pass the Examination within a period of four years from the date of commencement and within three chances unless he has already passed or is exempted from passing the Examination under the existing rules.

(2) If for any reasons an Examination is not held in a particular year, that year shall be excluded in computing the total period of years mentioned in sub-rule (1).

4. *Consequences of not passing the Examination.*—A Industries Inspector who fails to pass the Examination within the period and chances specified in rule 3,—

(a) shall not, until he passes the Examination or is exempted from passing the Examination under rule 6,—

(i) be confirmed in the post of Industries Inspector; and

(ii) be entitled to take the benefit of next increment;

(b) shall lose his seniority in the cadre of Industries Inspector to all those who pass the Examination before him and rank below all such Industries Inspector who have passed the Examination before him and also below all those who have been below him in the seniority and passes such Examination within the period and chances specified in rule 3:

Provided that, the increments so withheld under sub-clause (ii) of clause (a) shall become payable to him with effect from the date on which he passes the Examination or from the date of exemption from

passing such Examination in accordance with rule 6 and all future increments shall accrue to him as if no increment is withheld. However, he shall not be eligible to obtain such arrears of increment.

5. *Chances to appear for Examination.*—Subject to the provisions of rule 4, a Industries Inspector may be allowed to appear for the Examination in any number of chances.

6. *Exemptions.*—An Industries Inspector shall be exempted from passing the Examination if,—

- (a) he has already been confirmed in the post of Industries Inspector before the date of commencement; or
- (b) he has attained the age of fifty years on the date of commencement or on any date thereafter.

7. *Training Sessions.*—(1) The Directorate shall arrange training sessions at headquarters and regional level before at least one month of the Examination for the candidates who are willing to appear for the Examination or shall make available necessary material based on syllabus such as notes, Government Policies, rules, notifications, Government Resolutions, books, etc. to candidates for preparation of Examination.

(2) A candidate who is appearing for the Examination or training shall submit the application as per form specified in APPENDIX “B”.

8. *Syllabus.*—The Examination shall consist of three written papers, each paper being of hundred marks and of three hours duration. Paper I may be answered with the aid of books and Papers II and III shall be answered without the aid of books. The Examination shall be in Marathi Language. The syllabus for the Examination shall consist of the subjects mentioned in the APPENDIX “A” or such other subjects, as the Government may, by order, from time to time, direct.

9. *Examination when to be held.*—(1) The Examination shall be held by the Directorate once in a year in the month of March or April unless the Development Commissioner (Industries) is of the view that it is not possible to held such Examination in any particular year for any special reason :

Provided that the Development Commissioner (Industries) may take decision to held Examination twice in a year for any specific reasons.

(2) The Examination shall be held in Mumbai or any other place and date as directed by the Development Commissioner (Industries).

(3) The Examination shall be held at all Examination centres on the same day.

(4) Question papers at all centres shall remain same in every Examination. Question Papers shall be prepared by the Development Commissioner (Industries) or a person nominated by him.

10. *Criteria of passing the Examination.*—(1) The percentage of passing the Examination shall be forty five percent in each paper and fifty percent marks in all the papers.

(2) If a candidate to pass the Examination requires grace marks, then total five marks shall be allotted.

11. *Special Merit.*—Industries Inspector who passes the Examination in first attempt and secures seventy percent marks or more of the marks, an entry of special merit of that paper shall be recorded in his confidential report.

12. *Exemption from appearing in any paper.*—Where a candidate secures fifty percent marks or more marks in any paper, he shall be exempted from appearing again in that paper:

Provided that, the exemption shall be specially claimed by the candidate by making an application in writing at the time of appearing for the Examination in his subsequent attempts. In the absence of such written application claiming exemption, it shall be presumed that the candidate does not wish to avail the exemption.

By order and in the name of Governor of Maharashtra

DR. N. K. BHOSALE,
Deputy Secretary to Government.

APPENDIX "A"

Syllabus for post recruitment training examination for the post of Industries Inspector

Question Paper	Sub-Division	Subject	Marks	Time	Examination with the aid of books or without books or else
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
I. Service Rules and Finance Rules.	Service Rules.	(1) The Maharashtra Civil Services (General Conditions of Services) Rules, 1981- Chapters I, II, III and IV and appendices relating to these chapters. (a) The Maharashtra Civil Services (Pay) Rules, 1981- Chapters I, II, III and V and appendices relating to these chapters. (b) Maharashtra Civil Services (Joining Time, Foreign Services, payments during Suspension, Dismissal and Removal) Rules, 1981. (c) The Maharashtra Civil Services (Leave) Rules, 1981- Chapters I, II, III, IV, V and VI and appendices relating to these chapters. (d) The Bombay Civil Services Rules (Financial Publication No. V) Volume No. 1- Chapters XII (Part III, IV, V and VIII only) appendices relating to these parts included in Volume II. (e) The Maharashtra Civil Services (Discipline and Appeal) Rules, 1979. (f) The Right to Information Act, 2005 (g) The Maharashtra Public Records Act, 2005 (h) The Maharashtra Government Servants Regulation of Transfers and Prevention of Delay in Discharge of Official Duties Act, 2005 (Mah. XXI of 2006).	100	3 hrs.	with the aid of books
	Finance Rules.	(2) The Maharashtra Contingent Expenditure Rules, 1965 (a) The Bombay Financial Rules, 1959- (Financial Publication No. I) First Edition, Chapters 1, 2, 4, 5, 6 except Part II in Section II 10, 11, 12 (except vii) (b) The Indian Government Audit and Accounts.			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
		(c) The Maharashtra Contingent Expenditure Rules, 1965- (Financial Publication No. IX) Entire book excluding Section XII, Items (ii), (v) and (vii) to (xiii) of Section XXV. Items (ii) and (iii) of Sections XXVI, XXVIII, XXIX, XXX, XXXII and XXXIII. (d) The Bombay Budget Manual- Financial Publication No. X. Chapters I, II, III, VI, VIII, IX and XI only. (e) The Bombay General Provident Fund Rules.			
II.State and General Accounts and Rules, Government Resolution, Orders etc.— Relating to the functions of the Directorate		(1) The Industries (Development and Regulation) Act, 1951 (65 of 1951) (a) The Registration and Licensing of Industrial Undertakings Rules, 1952. (b) The Industrial Undertakings (Collection of Information and Statistics) Rules, 1959 (especially Census information of All India Micro, Small and Medium Enterprises). (2) The Micro, Small and Medium Enterprises Act, 2006 (27 of 2006), Industrial Facilitation Council. (3) Udyog Aadhar Registration for Micro, Small and Medium Enterprises (4) The State Industrial Policy/ Information Technology Policy, Special Economic Zone and other associated policies. (5) The Maharashtra Electronics Policy. (6) The Central Stores Purchase Organisation— Structure, Objectives, functions and under the provisions of the Micro and Small Enterprises Marketing assistance and machinery, Purchase Policy for Government Departments. (7) Import and Export related Policy. (8) The Lubricating Oils and Greases (Processing, Supply and Distribution Regulation) Order, 1987 and amendments. (9) The Maharashtra Tenancy and Agricultural Lands Act 1948 (LXVII of 1948) and amendments (10) Udyog Setu, MAITRI (Maharashtra Industry, Trade and Investment Facilitation Cell) (11) Ease of Doing Business	100	3 hrs.	without books

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
III. Regulatory and Promotional Functions of the Directorate		(1) Concept of District Industries Centre, Role of General Manager and the other functional Managers of the District Industries Centre in promoting industrial development in the district. (2) Industrial Policy- prevailing (3) Export Promotion activities of Government of Maharashtra, State Board and panels thereunder. (a) Functions of Export Promotion cell (b) Various export promotion organisations set up by the Government of India, and their functions. (4) Central and State's Industrial Cluster Development Scheme. (5) Government Resolutions related to Rehabilitation of small and large sick Industries and Board for Industrial and Financial Reconstruction (BIFR). (6) Role of the Directorate of Industries in the Employment and Self-employment promotion program, scheme. (a) Policy and implementation process for preference to Employment of Local Persons (7) Role of Central and State Level Corporations: Maharashtra Industrial Development Corporation (MIDC), Maharashtra Small Scale Industries Development Corporation (MSSIDC), Maharashtra Pollution Control Board (MPCB) and Khadi & Village Industries Board (KVIB), Khadi & Village Industries Commission (KVIC) etc. (8) Financial Assistance to Small Scale Industries through Nationalised Banks and Scheduled Banks; District Lead Bank and their functions; and State Level Bankers Committee. (9) Plans and functions of Small Industries Development Bank of India (SIDBI), National Bank for Agricultural and Rural Development (NABARD) related to Small Scale Industries. (10) Co-operative Industrial Estates-Functions, Financial Assistance and Control over Management. (11) Package Scheme of Incentives for decentralisation of Industry	100	3 hrs.	without books

Appendix “B”

[See rule 7(2)]

**Form of application for admission to Post Recruitment Training Examination and Training Sessions
for the post of Industries Inspector**

1. Full Name of the applicant :
2. Department :
3. Date of appointment as Industries Inspector :
4. Year in which applicant wants to appear for
the Examination :
5. Has the applicant secure exemption in any
Question Paper as per rule 12 if yes,
fill the following details :
  - (A) Year in which appeared for Examination :
  - (B) Seat Number :
  - (C) Question paper in which exemption
availed?
  - (D) Percentage of the marks obtained :

Date :

Signature of Applicant

(For use in the candidate's Regional Office)

Above details submitted by Shri..... have been verified and founds to be correct.

Date :

Joint Director of Industries

.....Department

DR. N. K. BHOSALE,

Deputy Secretary to Government.